

Wiebren van Stralen: 'Kritiek op instrument verstomt zodra borging feit is'

Alle melkveehouders aan de KringloopWijzer

Het invullen van de KringloopWijzer wordt per 1 januari 2016 verplicht voor alle melkveehouders in Nederland. Er is behoorlijk wat gemor over het verplichtende karakter, maar de bepalende organisaties in de zuivelketen zijn ervan overtuigd dat het instrument alle melkveehouders uiteindelijk voordeel oplevert.

tekst **Jelle Feenstra**

Elke veehouder die melk levert aan een Nederlandse zuivelonderneming, moet vanaf volgend jaar de KringloopWijzer invullen. Niet omdat het een wettelijke verplichting is geworden, maar omdat alle bij de NZO aangesloten zuivelondernemingen het in hun leveringsvoorwaarden opnemen. Samenwerkende partijen in de zuivelketen vonden de overschrij-

ding van het melkveefosfaatplafond in 2014 genoeg reden om de vrijblijvendheid eraf te halen.

Deze partijen, te weten NZO, LTO, Nevedi en VLB, noemen de KringloopWijzer hét instrument om meer inzicht te krijgen in de mineralenefficiëntie op het melkveebedrijf. Dit inzicht moet de weg vrijmaken om de Nederlandse melkveehouderij

tien tot misschien wel twintig procent efficiënter op fosfaat te laten produceren. Melkveehouders die per 1 januari 2015 een fosfaatoverschot hadden, zijn nu al verplicht tot het invullen van de KringloopWijzer. Dit moet gebeuren vóór 1 maart 2016. De schatting is dat deze verplichting geldt voor zo'n 65 procent van de melkveehouders. Over 2016 moeten alle melkveehouders eraan geloven. Melkveehouders worden nog niet afgerekend op de uitkomsten van de KringloopWijzer. NZO en LTO hopen wel dat ze de uitkomsten gebruiken om de mineralenefficiëntie op bedrijfsniveau te verbeteren. Ze wijzen erop dat het bovendien flinke financiële voordelen kan opleveren.

Kritiek extensieve veehouders

Ondanks die boodschap is er in de sector veel kritiek op het verplichtende karakter

Extensieve melkveehouders met veel gras in het rantsoen en weidegang vrezen dat de KringloopWijzer intensivering en opstallen bevordert

CRV Mineraal put straks uit database KringloopWijzer

ZuivelNL wil dat melkveehouders alle gegevens die nodig zijn voor de KringloopWijzer, rechtstreeks of via een gemachtigde partij invoeren in de centrale database op www.dekringloopwijzer.nl. Daarmee komen bestaande managementprogramma's voor wat het invullen van de KringloopWijzer betreft buitenspel te staan. Omgekeerd kunnen de managementprogramma's wel informatie putten uit de KringloopWijzer. De nieuwe werkwijze is voor CRV aanlei-

ding voor een volledige vernieuwing van het huidige CRV Mineraal. Dit is de online module in het CRV-programma Vee-Manager. Om te voorkomen dat melkveehouders dubbel gegevens moeten invoeren worden applicaties in CRV Mineraal zo aangepast dat er een koppeling komt met de centrale database van de KringloopWijzer. Daarin staan alle voor de KringloopWijzer relevante gegevens van de melkveehouders. Deze gegevens worden straks door CRV Mineraal ingele-

zen en vervolgens automatisch in CRV Mineraal ingevoerd.

Verantwoordelijke Frido Hamoen van CRV zegt hierover: 'Zo voorkomen we dat melkveehouders alle benodigde gegevens voor hun mestboekhouding en bemestingsplan ook nog eens in CRV Mineraal moeten invoeren. Daarmee voldoet de melkveehouder met één keer invullen aan alle regelgeving met betrekking tot de mestwetgeving en de KringloopWijzer.'

ter van de KringloopWijzer. De kritiek komt met name van extensievere melkveehouders met voldoende grond en veel gras in het rantsoen. Ze stellen dat het instrument hen alleen maar op kosten jaagt, geen fosfaatvoordeel oplevert en daarmee de intensivering en het opstallen bevordert.

Wiebren van Stralen, namens LTO nauw betrokken bij de implementatie van de KringloopWijzer, snapt deze kritiek, tenminste als er alleen gekeken wordt naar voordeel halen uit lage excretie. 'Maar dat is maar één kengetal van de vele die de KringloopWijzer berekent.'

De andere kant is dat een efficiëntere mineralenstroom elke ondernemer geld

oplevert, stelt Van Stralen. 'Daarnaast kunnen bedrijven met een extensievere bedrijfsvoering met de KringloopWijzer juist ook aantonen dat ze op zaken als ammoniak, zelfvoorzieningsgraad voor eiwit en waterkwaliteit vaak juist beter scoren dan boeren met een intensievere bedrijfsvoering. Dat levert nu nog geen voordeel op, maar ammoniakemissie is bijvoorbeeld in de discussie over de sleepvoetbestermer volgend jaar een hot item. Daar kan dat voordeel opleveren.' Hij ziet daarom voor zuivelondernemingen de uitdagende taak om ook andere prikkels in te bouwen voor extensievere melkveebedrijven. Dan ontstaat wat meer evenwicht.

Creatief invullen is lastig

De populariteit van de KringloopWijzer neemt ongetwijfeld verder toe op het moment dat melkveehouders er extra fosfaatrechten of hogere mestgebruiksnormen mee kunnen verdienen. Dit is ook de insteek, maar in 2016 nog geen praktijk. Zoiets komt pas aan de orde op het moment dat de overheid vindt dat de KringloopWijzer zo goed is geborgd dat frauderen schier onmogelijk is.

Een concreet voorstel hoe de sector de KringloopWijzer gaat borgen, ligt inmiddels bij het ministerie en de regiegroep fosfaatrechten te wachten op groen licht. Duidelijkheid daarover komt er zodra er ook duidelijkheid komt over de exacte invulling rondom het stelsel van fosfaatrechten.

Van Stralen wil inhoudelijk niks zeggen over dat borgingsvoorstel, wel iets over de juistheid van de gegevens. 'Veel kritiek over fraudegevoeligheid gaat over de handmatige invoer van een BEX thuis op je computer. De KringloopWijzer moet echter worden ingevuld in de centrale database. Het overgrote deel van de gegevens rolt daar via koppelingen met systemen van leveranciers en afnemers auto-

matisch binnen. Daar valt weinig mee te sjoemelen.'

Het grote verschil tussen BEX en de KringloopWijzer is volgens Van Stralen dat met BEX naar gewenste uitkomsten is toe te werken. 'Reken je de hele KringloopWijzer door, dan krijg je creatief invullen via lagere bodem- en gewasprestaties als een boemerang terug. Bovendien alarmeert slimme apparatuur meteen bij onlogische getalverhoudingen.'

Controle op ruwvoer

Een kritische factor tot nu toe was de controle van ruwvoer. Van Stralen zegt dat er in de BEP-pilot veel ervaring is opgedaan met logische verbanden en bandbreedtes. 'Die worden nu ingeprogrammeerd om op de achtergrond te controleren. En alles wat je zelf wijzigt, wordt vastgelegd in het systeem. Ten slotte is er nog de externe controle, die op het bedrijf kan nagaan of de uitkomsten wel kunnen kloppen. Wie een voordeel wil verzilveren, moet zulke controles toestaan, is het plan. Anders blijf je forfaitair rekenen.'

Concreet: een melkveehouder die wil bewijzen dat hij een hogere opbrengst haalt, moet laten zien waar die tonnen per hectare vandaan komen. De berekening wordt vergeleken met de opgemeten hoeveelheden, de analyses en het rantsoen. 'Bij gesjoemel rolt er al snel een verband uit dat in de praktijk niet kan. Zo kun je meer gras van een hectare oogsten als je dat van de buurman erbij inkuult, alleen gaat daarvan de excretie ook omhoog. Er veel mais bij instoppen verlaagt de excretie, maar ook de ruwvoeropbrengst.'

Van Stralen denkt dat de kritiek op het instrument KringloopWijzer verstomt zodra de borging een feit is. 'Dan zal blijken dat veel meer melkveehouders er belang bij hebben, omdat het grijze gemiddelde voor hen te weinig ruimte of waardering oplevert.' |

